

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในการพัฒนา ศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานจิตรศิลป์สาขาวิชา ศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีการ วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) มาใช้ในการศึกษาเนื่อง เพราะในการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะให้กับผู้เรียน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมอันเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การค้นหาแนวทาง เพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ในการทำความเข้าใจถึงปัญหาพร้อมกับหาทางออกร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของทั้ง 3 ฝ่ายร่วมกัน อย่างเท่าเทียม คือ ผู้วิจัย สถานศึกษา และสถานประกอบการโดยร่วมมือกัน เพื่อค้นหาแนวทางใน การพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและผู้เรียนสามารถนำ ทักษะความรู้ความสามารถที่ได้ไปใช้ เพื่อศึกษาต่อหรือเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนที่จะ เข้ารับการทำงาน โดยสามารถนำทักษะความรู้ความสามารถที่ได้รับนั้นไปประกอบอาชีพทางด้าน ศิลปะได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการ ในสังคมปัจจุบันรวมถึงผู้รับบริการได้เป็นอย่างดีตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 ปรับปรุง พ.ศ. 2546 ที่มุ่งเน้น ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็น คนดี มีปัญญา มีทักษะ และมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนากำลังคนระดับฝีมือให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม บุคลิกภาพ และเจตคติที่ เหมาะสมสามารถที่จะประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบ อาชีพอิสระให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติต่อไป

สนาม (Field)

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ ในการเก็บข้อมูล เนื่องจากเป็นสถานศึกษาที่ทำการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งมี 3 ประเภทวิชา คือ คหกรรม พาณิชยกรรม และศิลปกรรม ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะนำ ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษานี้มาเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาเพื่อค้นหาแนว

ทางการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะของผู้เรียน โดยผู้วิจัย สถานศึกษา และสถานประกอบการ ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) ซึ่งประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมระหว่างสถาบันการศึกษา กับสถานประกอบการ ในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา 2) ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกตามหลักการเลือกเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน ผู้ประกอบการด้านศิลปะ จำนวน 4 คน ครู อาจารย์สาขางานวิจิตรศิลป์ จำนวน 4 คน ผู้เรียน จำนวน 4 คน และผู้ปกครองจำนวน 4 คน รวมทั้งหมด จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระดับลึก (Indepth Interview) พร้อมทั้งผู้วิจัยร่วมกับสถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดประชุมวิพากษ์ เพื่อสรุปผลรวมของการดำเนินงานทั้งหมด จำนวน 2 ครั้ง

การเข้าสู่สนาม

เมื่อตัดสินใจในเลือกพื้นที่ทำการศึกษแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะถึงสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก และอาศัยอยู่ในพื้นที่ใดบ้าง โดยได้พูดคุยกันถึงแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการ ควบคู่ไปกับแนวทางในด้านอื่นที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะให้กับผู้เรียนการพูดคุยในเบื้องต้นนี้ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำข้อมูลกลับมาเป็นแนวคำถาม (Guideline) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ระดับลึก (Indepth Interview) ลักษณะของคำถามจะเป็นคำถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งแนวคำถามนี้ส่วนหนึ่งได้เตรียมไว้บ้างแล้วจากการศึกษาเอกสารที่ได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย แต่การได้ไปสำรวจพื้นที่และได้พูดคุยกับผู้รู้ของสถานศึกษาและสถานประกอบการในเบื้องต้นนี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาพัฒนาเป็นแนวคำถามให้มีรายละเอียดที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการทางด้านศิลปะได้มากยิ่งขึ้น

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้รับการอนุเคราะห์จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา และสถานประกอบการทางด้านศิลปะ ทั้งหมด จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ 1) ร้านจิตรกร 2) ร้านศิลปจิรา 3) ร้าน The Art Studio 4) ร้านบรรลือการพิมพ์ ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และขออนุญาตใช้อุปกรณ์เครื่องบันทึกเสียง เพื่อความสะดวกในการบันทึกและเก็บข้อมูล โดยได้จัดทำตารางนัดหมายเพื่อการสัมภาษณ์ โดยทางสถานศึกษาและสถานประกอบการต่างก็ให้ร่วมมือ ร่วมใจ ตลอดจนพาเข้าไปแนะนำผู้ที่ให้การสัมภาษณ์ จึงนับเป็นการดียิ่งที่ได้ช่วยเหลือแนะนำ โดยทั้งนี้ก็ได้รับการตอบรับขั้นต้นเป็นอย่างดีจากผู้ให้สัมภาษณ์

การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) คือการใช้ทฤษฎีเข้ามากำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ (นาถกรรณ์ หะวานนท์, 2539 : 104) โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลหลักของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลาและสถานประกอบการด้านศิลปะไว้ ดังนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ครู อาจารย์ผู้สอนในสาขางานวิจิตรศิลป์ ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แผนกจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ รวมถึงผู้ปกครองของผู้เรียน และสถานประกอบการด้านศิลปะ ทั้งหมดจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ 1) ร้านจิตรกร ผู้ให้ข้อมูล คือ คุณวราภรณ์ สุวรรณวงศ์ เป็นผู้ดูแลบริหารงานภายในร้านที่เน้นสาขางานทางด้านจิตรกรรม 2) ร้าน The Art Studio ผู้ให้ข้อมูล คือ คุณสำเภา เสรีกุล เป็นผู้ดูแลบริหารงานภายในร้านที่เน้นทางด้านจิตรกรรม 3) ร้านศิลปจิรา ผู้ให้ข้อมูล คือ คุณจิราศักดิ์ รุจิโกไศย เป็นผู้ดูแลบริหารงานรวมถึงเป็นประติมากรภายในร้านที่เน้นสาขางานทางด้านประติมากรรม 4) ร้านบรรลือการพิมพ์ ผู้ให้ข้อมูล คือ คุณบัญชา สมบูรณ์ เป็นผู้ดูแลบริหารงานรวมถึงเป็นช่างภายในร้านที่เน้นสาขางานทางการพิมพ์ภาพ ที่มีปรากฏการณ์ตามประเด็นที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษา คือ มีการปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบันและมีการปรับเปลี่ยนความรู้ ภูมิปัญญาเพื่อการดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบัน

โดยผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษาเงื่อนไข รวมถึงการเรียนรู้ การปรับตัว และการประยุกต์ใช้ความรู้แบบเดิมกับแบบใหม่ร่วมกันที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะแขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ของผู้เรียนให้ตรงต่อความต้องการร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเชื่อพื้นฐานว่า ความรู้ใดก็ตามต้องมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ความรู้ที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดจะต้องสามารถนำมาปรับและประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง มนุษย์ย่อมมีกระบวนการเรียนรู้สิ่งเดิมเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต

ของผู้คนในปัจจุบัน ความรู้จึงจะสามารถดำรงอยู่ได้ ซึ่งการเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเป็นกลไกสำคัญที่ใช้ในการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์ ดังนั้นแนวทางที่ได้จากการระดมแนวคิดร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมเพิ่มมากขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษากับสถานประกอบการทางด้านศิลปะในบริบทของสังคมปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ระยะของการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยแบ่งระยะการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบสมบูรณ์ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวางแผนและการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

ระยะที่ 3 กระบวนการของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ

ระยะที่ 4 การศึกษาแนวทางของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ

ระยะที่ 1 การวางแผน และการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

การวางแผนและการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นซึ่งมีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2545 ปรับปรุง พ.ศ. 2546 เพื่อให้ผู้วิจัยกับสถานประกอบการเข้าใจ ในหลักสูตรวิชาศิลปกรรม สาขางานจิตรศิลป์ แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ เพื่อเป็นแนวทางของการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ร่วมกัน

2. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากการออกพื้นที่ไปยังแหล่งข้อมูลเพื่อศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นสถานศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นสถานประกอบการด้านศิลปะ

ระยะที่ 2 ศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นร่วมกัน เพื่อหาข้อสรุปในการค้นหาปัญหา รวมถึงแนวทางของการแก้ไขปัญหาและความต้องการร่วมกันในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน รวมถึงไปถึงการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของผู้เรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทวิชา ศิลปกรรม สาขางานจิตรศิลป์ แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ของวิทยาลัย อาชีวศึกษาสงขลา ซึ่งแบ่งได้เป็นรายชื่อ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักของงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกตามหลักการเลือกเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในเขตที่ทำการศึกษ จำนวน 4 คน 2) ครู อาจารย์ผู้สอนในสาขางานจิตรศิลป์ จำนวน 4 คน 3) ผู้ประกอบการด้าน ศิลปะ จำนวน 4 คน 4) ผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานจิตรศิลป์ จำนวน 4 คน และผู้ปกครอง จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย จากการสัมภาษณ์ระดับลึก (Indepth Interview) พร้อมทั้งผู้วิจัยร่วมกับสถานศึกษาและสถาน ประกอบการร่วมกันจัดประชุมวิพากษ์ เพื่อสรุปผลรวมของการดำเนินงานทั้งหมด จำนวน 2 ครั้ง

2. รูปแบบของการมีส่วนร่วม ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

2.2 เตรียมเอกสารประกอบการมีส่วนร่วม ในการเสนอข้อคิดเห็นร่วมกัน

2.3 วางแผนการมีส่วนร่วม ในการเสนอข้อคิดเห็น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากกรอบแนวคิด ดังนี้

1) การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถาน ประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่ง จะเป็นการวิเคราะห์ เพื่อชี้ให้เห็นกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเป็นอย่างไร มีเงื่อนไข เกี่ยวกับสถานศึกษาและเงื่อนไขเกี่ยวกับสถานประกอบการใดบ้างที่มีส่วนสำคัญต่อกระบวนการมี ส่วนร่วมนี้ และศึกษาเพื่อชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษากับสถานประกอบการได้กำหนดเป้าหมายของ การมีส่วนร่วมไว้อย่างไร โดยศึกษาจากระบบความสัมพันธ์ที่สถานศึกษาและสถานประกอบการได้ กำหนดขึ้นอันเป็นระบบความสัมพันธ์ ซึ่งมีได้ถูกจำกัดหรือกำหนดขอบเขตภายใต้แบบแผนการ เรียนรู้เพียงแบบแผนใดแบบแผนหนึ่งหากแต่เป็นระบบความสัมพันธ์ที่มีความสอดคล้องกับบริบท และสถานการณ์ตามปรากฏการณ์ทางสังคม

2) การวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านศิลปะที่สอดคล้องกับความต้องการระหว่างสถานศึกษา และสถานประกอบการซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์เพื่อชี้ให้เห็นว่าแนวทางของการส่งเสริมศักยภาพด้านศิลปะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการเป็นอย่างไรมีเงื่อนไขและกระบวนการในการสร้างหรือกำหนดแนวทางดังกล่าวอย่างไร โดยศึกษาจากการเรียนรู้ปรากฏการณ์ทางสังคม ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อกำหนดแนวทางโอกาส และทางเลือกในการส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในหลากหลายมิติ

2.4.2 จากแบบสัมภาษณ์ระดับลึกถึงสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา จากกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 2) ครู อาจารย์ สาขางานวิจิตรศิลป์
- 3) สถานประกอบการด้านศิลปะ
- 4) ผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์

สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์

3. สถานที่จัดการประชุมวิพากษ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกสถานที่จัดการประชุมวิพากษ์ที่สะดวกสบายสำหรับสมาชิกทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้ห้องประชุมขนาดเล็กของสถานประกอบการด้านศิลปะ (ร้านจิตรกร) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการประชุมวิพากษ์ ผู้วิจัยใช้เวลาในการจัดการประชุมวิพากษ์ในแต่ละครั้งประมาณ 2 ชั่วโมง โดยการร่วมประชุมวิพากษ์ ครั้งแรกเริ่มเวลาประมาณ 16.30 น – 18.30 น ของวันศุกร์ที่ 8 สิงหาคม 2551 และการร่วมประชุมวิพากษ์ ครั้งที่สองเริ่มเวลาประมาณ 10.00 น – 12.00 น ของวันอาทิตย์ที่ 10 สิงหาคม 2551 ซึ่งเป็นเวลาที่เหมาะสมที่สุด

5. การกำหนดบุคคลที่เข้าร่วมการประชุมวิพากษ์ คือ ครู อาจารย์ของสาขางานวิจิตรศิลป์ จำนวน 4 คน ผู้ประกอบการด้านศิลปะ จำนวนทั้งหมด 4 คน ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ จำนวน 4 คน และผู้ปกครองของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด จำนวน 16 คน

6. ขั้นตอนการดำเนินการจัดการประชุมวิพากษ์ ซึ่งการประชุมวิพากษ์ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการตามรายละเอียด ดังนี้

6.1 การนัดหมายสมาชิกเข้าร่วมการประชุม ผู้วิจัยจะแจ้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ให้กับผู้เข้าร่วมการประชุมวิพากษ์ตามที่ได้ระบุไว้ข้างต้นทราบ เพื่อเข้าร่วมการจัดการประชุมวิพากษ์ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้

6.2 การเตรียมสถานที่จัดการประชุมวิพากษ์ผู้วิจัยได้มีการเตรียมสถานที่สำหรับการจัดการประชุมวิพากษ์ให้เกิดความเรียบร้อยก่อนการประชุมวิพากษ์พร้อมทั้งจัดเตรียมเครื่องบันทึกเสียงและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และบุคลากรที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้ร่วมการประชุมวิพากษ์ก่อนที่ผู้ร่วมประชุมจะเดินทางมาถึงตามวันและเวลาในการกำหนดไว้

6.3 การดำเนินจัดการประชุมวิพากษ์ เมื่อสมาชิกทุกคนที่เข้าร่วมการประชุมวิพากษ์ตามวันและเวลาที่นัดหมายกันไว้ก่อนหน้านี้นี้เดินทางมาถึงสถานประกอบการด้านศิลปะ (ร้านจิตรกร) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้ดำเนินการวิจัย ซึ่งได้แก่ ผู้วิจัย และคณะผู้ดำเนินการวิจัยที่ทำหน้าที่บริการในด้านต่างๆ ได้ร่วมกันต้อนรับผู้ร่วมประชุมทุกคนและเชิญมานั่งตามสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ก่อนหน้านี้นี้ และพูดคุยถึงเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ เพื่อให้สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมวิพากษ์ในครั้งนี้เกิดความรู้สึกเป็นกันเองระหว่างผู้วิจัย และคณะผู้ดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้แนะนำคณะผู้ดำเนินการวิจัย ผู้บันทึกการประชุม ผู้ให้บริการทั่วไป และบอกถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการประชุมวิพากษ์ รวมทั้งบอกให้ทราบถึงการบันทึกเทป และการจดบันทึกการถามตอบของผู้เข้าร่วมการประชุมวิพากษ์ตลอดการประชุม เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ จากนั้นผู้วิจัยเกริ่นนำคำถามอย่างเป็นกันเองตามประเด็นคำถามที่ได้จัดเตรียมไว้ล่วงหน้าตลอดจนให้ผู้ร่วมประชุมวิพากษ์ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นจนได้ข้อมูลที่ครบตรงตามประเด็นของคำถามทุกข้อ เพื่อจะได้มาซึ่งความคิดเห็นที่ครอบคลุมตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างชัดเจนหลังจากได้ข้อมูลที่ชัดเจนแล้วผู้วิจัยสรุปผลรวมทั้งหมดภายในที่ประชุมวิพากษ์ และได้มอบของที่ระลึกแก่ผู้ร่วมประชุมวิพากษ์ในครั้งนี้

ระยะที่ 3 กระบวนการของการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

การพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะในครั้งนี้ได้มาจากการให้ความร่วมมือร่วมกัน โดยการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาและความต้องการร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ รวมไปถึงผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเป็นลักษณะของการจัดเวที เพื่อถามตอบ

ร่วมกันโดยใช้ห้องประชุมขนาดเล็กของของสถานประกอบการด้านศิลปะของอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รวมไปถึงผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ระดับลึกถึงความคิดเห็นมาใช้ในการสอบถามถึงสภาพปัญหา และความต้องการในประเด็นที่ไม่สามารถตอบในการจัดเวทีได้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ระดับลึกถึงสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทวิชาศิลปกรรม สาขางานจิตรศิลป์ ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา ซึ่งแบ่งได้เป็นรายชื่อ ดังนี้

1.1 ศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎี ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ระดับลึก

1.2 กำหนดข้อมูลในการสร้างแบบสัมภาษณ์ระดับลึก

1.3 ร่างแบบสัมภาษณ์ระดับลึก โดยมีข้อคำถามของสาระครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยสร้างตามกรอบแนวคิดของการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

1.4 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ระดับลึก และการแก้ไขแบบสัมภาษณ์ระดับลึก โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ

1.4.1 การตรวจสอบข้อมูลหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระดับลึกครบถ้วนทุกประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไปนี้ คือ การตรวจสอบข้อมูลที่ได้อีกมา ทั้งนี้ในการตรวจสอบข้อมูลนั้นอาจทำได้หลายวิธี ดังที่ (สุภางค์ จันทวานิช 2537 อ้างถึงใน อรทัย พรหมเทพ 2551 : 67-68) เสนอไว้ใน คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนาว่า การตรวจสอบข้อมูลอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

- 1) การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลบุคคลที่ต่างกัน
- 2) การตรวจสอบข้อมูลในสถานที่ที่ต่างกัน
- 3) การตรวจสอบข้อมูลในเวลาที่แตกต่างกัน
- 4) การตรวจสอบข้อมูลโดยใช้ผู้เก็บข้อมูลที่ต่างกัน
- 5) การตรวจสอบข้อมูลกับเจ้าของข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการตรวจสอบครั้งนี้ คือ การตรวจสอบข้อมูลกับเจ้าของข้อมูล โดยตรง เมื่อได้เก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วนจากการสัมภาษณ์ระดับลึกแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลกับเจ้าของข้อมูล นั่นก็คือ สถานศึกษาและสถานประกอบการซึ่งเป็นสถานที่ที่ให้ข้อมูลหลักโดยตรงว่าข้อมูลที่ได้นั้นถูกต้องแล้วหรือไม่ มีความแม่นยำเที่ยงตรง และเชื่อถือได้แล้วหรือไม่ วิธีการนี้จะเป็นการช่วยเปิดโอกาสให้เจ้าของข้อมูลได้ตรวจสอบข้อมูลก่อนนำไปเผยแพร่ต่อไป อาจกล่าวได้ว่า การตรวจสอบข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญ

ขั้นตอนหนึ่งที่ผู้วิจัยจะละเอียดเสียมิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะคนส่วนใหญ่แล้วมักมีคำถามว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นมีความน่าเชื่อถือได้เพียงใด ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ข้อมูลมาจากการเข้าไปคลุกคลีกับสถานศึกษาและสถานประกอบการทางด้านศิลปะ ซึ่งการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมมามีความรอบคอบ และแสดงให้เห็นว่าได้ใช้วิธีการใดบ้างในการตรวจสอบข้อมูลจนแน่ใจในความน่าเชื่อถือของข้อมูล จะช่วยให้คลายข้อสงสัยต่างๆ ไปได้ และข้อมูลที่ไดมาก็จะชัดเจน และมีความครอบคลุมในทุกประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษา

2. กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของสาขานาฏศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ประกอบด้วย

2.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักในวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ระดับลึกสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ดังนี้

2.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน

- 1) สภาพปัญหาทางด้านศิลปะทั่วไปของผู้เรียน
- 2) แนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน
- 3) ความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขานาฏศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์

4) ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 ครู อาจารย์ประจำสาขานาฏศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม จำนวน 4 คน

- 1) สภาพปัญหาทางการเรียนรู้ทั่วไปของผู้เรียน
- 2) แนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน
- 3) ความคาดหวังของครู อาจารย์ต่อการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา

และสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขานาฏศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์

4) ข้อเสนอแนะทั่วไปของครู อาจารย์ สาขานาฏศิลป์

2.2.3 สถานประกอบการที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในครั้งนี้ จำนวน 4 แห่ง รวม

ผู้ประกอบการด้านศิลปะ จำนวน 4 คน

- 1) สภาพปัญหาทางการปฏิบัติงานด้านศิลปะของผู้เรียน
- 2) แนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน

- 3) ความคาดหวังที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน
- 4) ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ประกอบการด้านศิลปะ

2.2.4 ผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา จำนวน 4 คน

- 1) ประวัติส่วนตัวของผู้เรียน
- 2) สภาพปัญหาที่ผู้เรียนพบเห็นในการปฏิบัติงาน
- 3) ความคาดหวังของผู้เรียนต่อการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์

- 4) ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้เรียน

2.2.5 ผู้ปกครองของผู้เรียน ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา จำนวน 4 คน

- 1) สภาพปัญหาทางด้านการปฏิบัติงานด้านศิลปะทั่วไปของผู้เรียน
- 2) แนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน
- 3) ความคาดหวังของผู้ปกครองที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน
- 4) ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ปกครอง

ระยะที่ 4 การศึกษาแนวทางของการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ

สำหรับการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระดับลึก (Indepth Interview) โดยอาศัยแนวคำถามที่พัฒนาขึ้นภายใต้กรอบโครงสร้างของงานวิจัย และใช้วิธีบันทึกเทปในการสัมภาษณ์ร่วมกับการจดบันทึก เพื่อจะได้นำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หลังจากเก็บข้อมูลแล้วผู้วิจัยจะนำเทปการให้สัมภาษณ์มาถอดความอย่างละเอียดเพื่อนำมาดำเนินการวิเคราะห์และตีความเพื่อสร้างข้อเสนอแนะและข้อสรุปเชิงทฤษฎี เพื่อสามารถอธิบายถึงการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ พร้อมทั้งผู้วิจัยร่วมกับสถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันประชุมวิพากษ์ เพื่อสรุปผลรวมของการดำเนินงานทั้งหมด จำนวน 2 ครั้ง ซึ่งจะใช้เวลาในการร่วมกันประชุมวิพากษ์แต่ละครั้งเป็นเวลา 2 ชั่วโมง ณ สถานประกอบการด้านศิลปะ (ร้านจิตรกร) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

หลังจากได้ดำเนินการวิจัยแล้วผู้วิจัยได้นำเสนอผลของการวิจัยเป็นบทๆ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 บริบทของสถานศึกษา สถานประกอบการ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 5 กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

บทที่ 6 แนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านศิลปะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะ

บทที่ 7 บทสรุปเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนา และข้อเสนอแนะ

